SVOBODA **СВОБОДА**
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 220. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 19, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го ЛИСТОПАДА 1992. Ч. 220. РІК XCIX.

Л. КРАВЧУК ВИДАВ УКАЗ ПРО ЗМІНУ ВАЛЮТИ

Київ (УНІАР). — Минулої п'ятниці, 13-го листопада, тут оприлюднено президентський указ про грошову реформу в Україні.

,,Виходячи з положень декларації про державний суверенітет України щодо впровадження своєї грошової одиниці та на виконання статті ч. 6 закону України про економічну самостійність України, Президент Леонід Кравчук постановив:

* Починаючи з 11-ої год. вечора 12-го листопада 1992 року припинити функціонування рубля в грошовому обігу на території України;

* Встановити, що єдиним законним засобом плачення на території України стає український карбованець, представником якого у готівковому обігу виступає купон Національного Банку України;

* Встановити, що дія статті ч. 2 указу Президента України з 19-го березня 1992 року про заходи щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльности не поширюється на операції з рублями. Кабінетові Міністрів України і Національному Банкові України слід внести пропозиції щодо порядку і реченців припинення дії статті ч.2 у відношені до інших іноземних валют. Припинити дію статті ч.4 зазначеного указу Президента України;

* Кабінетові Міністрів України разом з Національним Банком України слід встановити порядок та реченці вилучення з обігу на території України рублевої готівки та переоцінки активів і пасивів юридичних та інших осіб як резидентів, так і нерезидентів, і установ банків, що діють на Україні, у співвідношенні 1:1 без обмежень до сум;

* Бухгальтерський облік господарсько-фінансових та кредитових операцій та звітність в Україні ведуться в українських карбованцях;

* Укладені в рублях господарські, торговельні, фінансово-кредитні та інші угоди між суб'єктами господарювання України підлягають виконанню в українських карбованцях;

* Розрахунки всіх юридичних та фізичних осіб України із суб'єктами інших держав проводяться згідно з міжнародною торговельною та банківською практикою відповідно до діючих міждержавних угод;

* З метою збереження взаємовигідних господарських зв'язків із державами рублевої зони вводиться режим конвертованости українського карбованця щодо рубля. Обмін цих валют здійснюється за курсом та у порядку, визначеному Національним Банком України;

* Кабінетові Міністрів України разом з Національним Банком України до 11-го листопада 1992 року в установленому порядку довести до банків, інших відповідальних виконавців та представників Президента України на місцях нормативні документи про здійснення грошової реформи України, що випливають з цього указу; до 16-го листопада 1992 року подати пропозиції щодо внесення змін і доповнень до діючих законодавчих та інших нормативних актів, необхідних для виконання даного указу;

* Місцевим державним адміністраціям слід подати необхідну допомогу установам банків, підприємствам, організаціями та громадянам у здійсненні заходів з реформи грошової системи України, передбачених Кабінетом Міністрів України та Національним Банком України;

* Затвердити склад державної комісії для проведення грошової реформи України;

* Указ набув чинности з моменту підписання".

Відбулася пресконференція В. Барладяну

Одеса (УНІАР). — У приміщені редакції обласної незалежної газети ,,Юг" минулої середи, 11-го листопада, відбулася пресконференція для засобів масової інформації українського публіциста, завідуючого катедрою україністки Одеського Державного Університету Василя Барладяну, якого кілька днів тому працівники Личаківського районого відділу внутрішніх справ Львова насильно вивезли з Одеси.

Як повідомлено на пресконференції, 11-го листопада В. Барладяну пройшов медичний огляд у лікарні Одеського Державного Університету, де отримав лікарське писемне засвідчення про чисельні травми на його тілі, завдані працівниками Київського районого відділу поліції Одеси під час затримання 7-го листопада.

Виступаючи перед журналістами, В. Барладяну підкреслив, що викрадення його до Львова як свідка у справі пограбування квартири письменника Михайла Осадчого сталося в наслідок збереження старих структур у правоохоронних органах України.

,,Те, що сталося зі мною, може статися з будь-ким, адже прокуратурою, судами, міліцією керують старі кадри, ті, які колись відправляли нас у табори та в'язниці".

На пресовій конференції виступив також координатор депутатської групи з прав людини Одеської Міської Ради Леонід Еггі, який 10-го листопада оприлюднив на сторінках міської преси заяву, в якій засудив незаконні насильницькі дії правоохоронних органів у відношенні до українського публіциста. Як повідомили з пресової служби управління внутрішніх справ области, у прокуратурі области розпочалося службове розслідування з уваги на заяву В. Барладяну щодо незаконности дій одеської міліції та їх колеґ зі Львова.

І. БІЛАС В НЮАРКУ ТА ПАССЕЙКУ

Нюарк, Н. Дж. — Приятелі Руху Північного Ню Джерзі запрошують на доповідь полковника Внутрішніх Військ України, кандидата юридичних наук, докторанта Академії МВС, дослідника боротьби НКВД проти УПА Івана Біласа, на тему ,,Боротьба проти українського визвольного руху та УГКЦеркви у світлі архівів НКВД". Доповідь відбудеться у п'ятницю, 20-го листопада о год. 7-ій вечора в залі церкви св. Івана Хрестителя при Сендфорд авеню в Нюарку.

Така ж доповідь відбудеться в Пассейку, Н. Дж. у понеділок, 23-го листопада в Українській Централі. Початок о год. 7-ій вечора.

Пен-Клюб засудив арешт А. Щербатюка

Київ. (УНІАР) — Минулої середи, 11-го листопада відбувся ,,круглий стіл", організований газетою ,,Вечірний Київ" у справі кримінального переслідування есеїста Анатолія Щербатюка за його статтю в газеті ,,Слово". Ця стаття визнана за таку, що розпалює міжнаціональну ворожнечу, проти її автора порушено кримінальну справу. Ведучий ,,круглим столом" голова українського Пен-Клюбу Євген Сверстюк повідомив присутніх, що з цього приводу він надіслав листа, в якому говориться: ,,Незалежно від наших симпатій, ми заявляємо, що рішення про арешт журналіста А. Щербатюка незаконне. З такими людьми треба боротися словами". Також Є. Сверстюк заявив про свою незгоду з позицією Щербатюка. Сам А. Щербатюк у своєму виступі сказав, що він просто відвертіше за інших говорить про принижене становище українського народу у відношенні до інших національностей. ,,Війна на національному ґрунті в Україні була, є і буде" — сказав Щербатюк.

КОРЕЯ ТАКИ БУДЕ ПОМАГАТИ РОСІЇ

Сеуль, Корея. — Південна Корея, яка обіцяла колишньому СССР 3 більйоди дол. економічної допомоги зразу ж після нав'язання дипломатичних стосунків у 1990 році, але затримала дальше виплачування її, минулого грудня, коли Росія не виплачувала відсотків від позиченої вже частинно суми, тепер знову вирішила далі виконувати свою обіцянку, з тим, що гроші та економічна допомога будуть передавані для Росії.

Однак в середу, 18-го листопада, Південну Корею відвідує з триденним перебуванням президент Росії Боріс Єльцин і у зв'язку з тим він обіцяє виплатити коло 48 мільйонів долярів відсотків у формі 40,000 тонн зливок алюміню, а також повернути позички, які Південна Корея дала іншим державам, що належать до СНД.

Із-за тих обіцянок уряд Південної Кореї порішив дотримати обіцянки та далі допомагати фінансово СНД, хоч в ділянці економічній завважується більшу обережність у зв'язку з тим, що стан політичний та економічний Росії не виглядає тепер надто рожево.

На обережність і охолодження стосунків Південної Кореї з Росією вплинуло також зближення між нею і Китаєм, який має більш стійкі економічні та політичні обставини і ширші можливості обміну товарів.

Як відомо, Б. Єльцин плянував ще у вересні відвідати як Корею, так і Японію, але з цією останньою йому не вдалося нав'язати приязних стосунків, коли йдеться про фінансову допомогу. Тепер триденні відвідини Кореї мають йому допомогти до більшого зацікавлення Японії торгівлею та економічною допомогою Росії. Є також припущення, що Південна Корея може договоритися з Єльцином про купівлю зброї і що Б. Єльцин допоможе розв'язати прикру справу корейського літака, який у 1983 році зістрілив совєтський військовий літак. Уряд Південної Кореї ще досі не є переконаний, що має всі точні інформації про цей прикрий інцидент.

Київ вшановує Б. Лепкого

Чикаґо (Р. С.). — Для вшанування 120-річчя з дня народження Богдана Лепкого Спілка Письменників України влаштовує у Києві 20-го листопада наукову конференцію в приміщенні Будинку Учителя.

Конференцію відкриє проф. Федір Погребенник з Київського Інституту Літератури ім. Шевченка Академії Наук України, а конференцію проводитиме львівський письменник Роман Іваничук.

У часі конференції будуть виставлені малюнки та рисунки Б. Лепкого з музею Б. Лепкого в Бережанах, а портрет поета роботи художника М. Недільського визичить Музей Лепких з Жукова б. Бережан.

У СВІТІ

,,ЖУРНАЛІСТИ ДОПОМАГАЮТЬ журналістам" — під такою девізою у Відні, столиці Австрії, відбувається велика акція надання гуманітарної допомоги російським колеґам, організована з ініціятиви Австрійського клюбу журналістів (АКЖ). Понад 160 кг різних медикаментів було зібрано і відправлено у Москву для ветеранів російської журналістики. Церемонія вручення медикаментів відбудеться 23-го листопада в амбасаді Австрії у Москві. Своєрідним ,,сиґналом лиха", що підштовхнув до здійснення даної акції, був лист від Спілки ветеранів журналістики Росії з просьбою про надання гуманітарної допомоги. АКЖ зразу ж звернувся до австрійського Червоного Хреста і об'єднання австрійських підприємств фармацевтичної промисловости. Всі видатки, зв'язані з транспортуванням вантажів, взяла на себе австрійська летунська компанія.

ІРАН ГОРДИТЬСЯ, що є загрозою для Заходу, заявив один з видатних релігійних діячів Ірану аятолла Ахмад Джаннаті, повідомляє аґентство Ройтер. Виступаючи перед багатотисячною авдиторією під час молитви у Тегранському університеті, він поклявся, що Іран ,,буде продовжувати боротьбу" проти З'єднаних Стейтів. Адміністрація Буша обіцяла переконати розвинуті держави припинити продаж Іранові технолігій, які можуть бути використані у воєнних цілях.

,,РОСІЯ НАВРЯД чи стане демократичною державою з ринковою економікою у західньому розумінні цих термінів, і ми не повинні потішати себе поліпшенням її майбутнього", — з такою прогнозою виступив професор токійського університету Аояма Іто, який також очолює японський міжнародний фонд — впливову організацію, яка об'єднує видатних діячів політичних і наукових кіл, промисловців. Виступаючи як головний доповідач з японської сторони на ,,російській частині" конференції представників Японії і НАТО з проблем ґльобальної безпеки, він рішуче висловився проти надання допомоги Росії у переході її до ринкової економіки. На думку А. Іті, Захід перебільшує свої можливості щодо впливу на розвиток ситуації в Росії. Навіть величезна допомога, вважає він, не може ,,мати впливу на долю Росії", яка залежить від самого народу цієї країни.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР Бразилії Прістідіс Жункейро пред'явив усуненому від влади президентові країни Фернандові Колльорові обвинувачення в корупції. Обвинувачувальний акт був переданий у Федеральний верховний суд. Разом з Ф. Колльором у корупції, фальсифікації документів та інших злочинах обвинувачені ще дев'ять осіб, що входили до складу т. зв. ,,Схеми Фаріяса". Ця організація, яку створив Паулу Фаріяс, колишній скарбник виборчої кампанії Колльора, шляхом вмішування в розподіл державних замовлень, різних махінацій за останні два роки присвоїла десятки мільйонів долярів з державної каси. Частина цих грошей через підставних осіб і компанії Фаріяса пересилалася на конто Колльора. Лише на покриття особистих видатків президента і його родини надійшло 8 млн. дол.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ПРИБУЛИ У В'ЄТНАМ

Ганой, В'єтнам. — Члени сенатської комісії для розшуку військовополонених і пропалих безвісти в роки війни у В'єтнамі прибули у вівторок, 17-го листопада, у Ганой. На зустрічі з журналістами сенатор Джан Керрі, який очолює групу, висловив надію, що, тепер, після того як Ганой погодився допомогти американцям у розшуках пропалих американських вояків, відносини між двома країнами поліпшаться.

В минулому В'єтнам відмовлявся приймати у себе експертів зі З'єднаних Стейтів, заявляючи, що всі американські військовополонені були повернуті в половині сімдесятих років. За роки війни у В'єтнамі пропало безвісти 2,265 американців. Останнім часом у пресі появилося багато повідомлень про десятки громадян ЗСА, яких в'єтнамці не відпускали у вісімдесяті роки. Документальних підтверджень на такі повідомлення покищо не знайдено. Під час п'ятиденної візити американські сенатори мають намір оглянути підземну в'язницю у Ганої, де тримали збитих американських пільотів. Крім того американська делеґація має намір оглянути ще чотири в'язниці.

Нині уряд В'єтнаму дуже зацікавлений нормалізацією відносин з Америкою і припиненням торговельного ембарґо, проголошеного ЗСА у 1975 році після захоплення комуністами Південного В'єтнаму. ЗСА не тільки припинили інвестиції і матеріяльну допомогу, але й добилися таких же заходів від Всесвітнього банку, Міжнародного валютного фонду та інших впливових міжнародних економічних організацій.

Сенатор-демократ Дж. Керрі, ветеран в'єтнамської війни, повідомив журналістів, що привіз лист президента Буша, адресований в'єтнамському президентові Ле Дик Аню. Це перше звернення американського президента до в'єтнамського уряду від 1973 року. Представники американської Адміністрації заявили, що президент Буш, який залишає свій пост, зацікавлений у якнайшвидшому поліпшенні відносин між двома країнами. На їх думку, головною перешкодою в цьому залишається справа про військовослужбовців, які пропали.

Дають відсіч

Харків (УНІАР). — Член Спілки Письменників України Юрій Стадниченко, член Спілки Журналістів України Борис Хоменко та композитор і мистецтвознавець Тарас Кравцов оприлюднили відкритого листа, в якому дають відсіч Комітетові ,,Выборы-89", який підняв у місцевій пресі галасливу кампанію за надання російській мові статусу державної.

Автори листа доводять прикладами, що в Харкові не лише ніхто не утискує російськомовне населення, навпаки, утисків зазнає українськомовне населення. У листі засуджується вимогу комітету про цілодобове передавання на території Харківської области московської радіостанції ,,Маяк".

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ продовжив заборону на експорт техніки виготовлення хемічної і біологічної зброї, яку він запровадив два роки тому. Термін дії заборони минає в листопаді цього року. Пояснюючи своє рішення в листі до лідерів Сенату і Палати Репрезентантів, Президент вважає, що ,,розповсюдження хемічної і біологічної зброї створює особливу загрозу мирові". Заборона Президента обмежує американські компанії в торгівлі технікою, з допомогою якої можна створювати смертоносну зброю.

ЩОРАЗ НОВІ Й НОВІ подробиці проливають світло на те, хто під час передвиборчої кампанії дав розпорядження зайнятися пошуками компромітуючих матеріялів у пашпортній справі Билла Клінтона, але остаточної відповіді на це питання покищо нема. У неділю, 15-го листопада, газета ,,Ню Йорк Таймс" писала, що ініціятива походила від Джана Роджерса — одного з асистентів державного секретаря. Роджерс нібито зателефонував заступникові державного секретаря Елизабет Тампосі і дав їй відповідні вказівки, які Тампосі прийняла. Однак в черговому числі тижневика ,,Нюзвік" висувається інша версія, основана на інтерв'ю з Тампосі. В інтерв'ю тижневикові Тампосі розповіла, що 28-го вересня їй зателефонував Стів Беррі — асистент державного секретаря законодавчих справ. С. Беррі нібито сказав їй, що консервативні законодавці у Конґресі хочуть знати, чи не містить справа Клінтона даних про його намір у кінці 1960-их років відмовитися від американського громадянства. Однак у цій справі багато питань все ще залишаються без відповіді.

ЯКЩО ВІРИТИ ПРОГНОЗАМ Бюра перепису населення, кількість американців віком від 85 років і вище зросте від 3.3 міл. осіб нині до 18.7 міл. у 2080 році. Згідно з іншою прогнозою, кількість старих людей збільшиться на кінець наступного століття ще більше. Джеймс Вопел, вчений-демограф з університету Дюк у Північній Каролайні, передбачає, що кількість американців у віці від 85 років становитиме 72 міл., тобто в чотири рази більше, ніж передбачає Бюро перепису. Дж. Вопел вважає, що у 2080 р. американські чоловіки будуть жити в середньому 94 роки, а жінки — 100.

ЛІДЕР РЕСПУБЛІКАНЦІВ у Сенаті Роберт Дол закликав провести розслідування діяльности спеціяльного прокуратора Лоренса Волша, який займається іранґейтом. Р. Дол назвав канцелярію спеціяльного прокуратора ,,вогнищем демократів-активістів" і заявив, що розслідування, на якому він настоює, повинно визначити, ,,чи відігравала політика якусь ролю, а якщо відігравала, то яку" у пред'явленні нового обвинувачення колишньому секретареві Департаменту оборони Каспарові Вайнберґерові. Особисто сенатор Дол навряд чи сумнівається, що Волш і його асистенти керувалися не правосуддям, а політикою, пред'явивши обвинувачення Вайнберґерові 30-го жовтня — чотири дні перед президентськими виборами.

Українські туристичні бюра відбули зустріч

На світлині: Учасники туристичної майстерні.

Ґановер, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Тут в Готелі Рамада, який завдяки українському адміністраторові Орестові Федашеві став тепер місцем численних українських зустрічей, з'їздів та конференцій, відбулася в суботу, 31-го жовтня цілоденна майстерня для представників українських туристичних бюр, зорганізована туристичним бюром ,,Скопв", що працює в Ню Джерзі під проводом Марійки Гельбіґ.

У майстерні взяло участь 64 особи, представники туристичних бюр і їх провідники: Кобаснюк — Ню Йорк, Данвуді-Йонкерс — Ню Йорк, Тамара — Дітройт, Шіпка — Клівленд, Чарлз Ривер — Бостон, ,,Бон Вояж" — Віннінеґ — Канада і Сопель — Манчестер, Англія.

Крім того присутніми були представник летунської лінії Люфтганза, Авскопруту з Австрії, Авскопруту з Мадярщини, Авскопруту з Івано-Франківського та Інтуриста з Києва і Львова.

Майстерня мала на цілі вимінятися досвідом останнього року щодо прогульок в Україну та зробити пляни і висловити свої побажання на 1993 рік. Жива дискусія, участь представників з України, зокрема присутність Віктора Капта з Інтуриста в Києві, який є пропонований на міністра туризму України, зацікавлення німецьких, австрійських та мадярських підприємців — все це було доказом, які широкі можливості стоять перед туризмом в Україну, якщо він найде зрозуміння у місцевих властей та кращі умовини перебування і подорожі по всій Україні.

Майстернею вела М. Шельбіґ з допомогою Христини Бонакорси, а промовляли також, при допомозі перекладчика, представники з Австрії і Мадярщини. На запити і проблеми, які провідники тур мали в Україні відповідав як представник Інтуриста в Києві В. Капто, який запевнив, що всі застереження і недоліки візьметься по можности до уваги.

На жаль немає точної статистики скільки туристів відвідало в 1992 році Україну, але цікаво було довідатися, що лише українське туристичне бюро в

(Закінчення на стор. 3)

СТАВЛЯТЬ ,,ПАТЕТИЧНУ СОНАТУ"

Ню Йорк. — Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької в Ню Йорку ставить п'єсу Миколи Куліша ,,Патетична соната" з нагоди 100-літнього ювілею автора. Постановка Лідії Крушельницької, оформлення та звукові ефекти Володислава Клеха, музика Л. ван Бетговена в оформленні Ігоря Соневицького, фортепіяновий супровід Ореста Гарасимчука, освітлення Юрка Ґречила, костюми Ірки Лішман, звукові ефекти Марка Сидорака, інспектор сцени — Христина Каратницька. Вистави відбудуться у суботу, 21-го листопада, о год. 7-ій вечора та у неділю, 22-го листопада, о год. 6-ій вечора в Пейс давнтавн театрі (Пейс університет), вулиця Спрус (Сити Голл). Квитки можна придбати в **крамницях ,,Арка", ,,Молоде Життя" та ,,Сурма".**

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Американська преса про Україну

Деякі наші земляки, громадяни Америки нарікають, що американська преса замало пише про Україну. Трохи так, а трохи ні. Перш за все — великі американські часописи приносять інформації про чужі країни тільки тоді, коли станеться там якась стихійна катастрофа, або подія пов'язана з міжнародною ситуацією. Це стосується Великобританії, Франції, Німеччини, Японії і всіх інших держав. Про Україну розмірно мало інформацій і коментарів, бо у Києві нема ще багато чужинецьких кореспондентів, головно через брак помешкань, але й тому, що — бодай покищо такі газети, як „Ню Йорк Таймс", мають здавен-давна свої бюра у Москві, звідкіля час від часу хтось з них приїздить до Києва. Коли кореспонденція про Україну з Москви — то це недобре, бо тоді такий кореспондент дивиться на Україну крізь російські російські окуляри.

Але назагал Україна має добру пресу на Заході, зокрема в Америці. Це датується від часу підкреслювання державною верхівкою України демократичного характеру молодої держави і повної рівности всіх громадян без уваги на расу, націю і віровизнання. Американці дуже вразливі на пункті прав людини і дуже поквапні до обвинувачення когось у „дискримінації". Такого закиду ніхто ніколи не міг зробити на адресу України. Коли з корінної Росії втекли до Ізраїля понад 200,000 жидів, здебільша професіоналів, то з України виїхали хіба тільки одиниці. 6-го листопада ц. р. появилася у „Ню Йорк Таймсі" стаття Серджа Шмеманна з Києва, яка наче надолужує відсутність інформації про Україну від довшого часу. Починається вона на першій сторінці під цікавим заголовком „Важкий шлях України до демократії" з переносом на майже повну 10-ту сторінку, з двома світлинами, з яких одна — широка на чотири шпальти. У дуже прихильному і об'єктивному тоні автор подав багато інформацій про добрі і недобрі сторінки теперішньої дійсности в Україні. Хвалив він патріотизм українців, маніфестований масою прапорів і вивісками, хвалив навчання у школах історії України, що її комуністичний режим представляв у кривому дзеркалі, і найважливіше — підкреслює внутрішній спокій, стабільність ситуації.

Сказав Шмеманн про велику економічну скруту, про ціни вищі від цін у Москві, про розчарування, чи пак протверезіння, що патріотичною романтикою не можна збудувати держави. Міг би сказати багато більше неприємних речей, яких — видно не знає. Покликається кількратно на президента Леоніда Кравчука, з яким очевидячки розмовляв і потвердив своєю статтею правду, підкреслювану неоднократно на цьому місці, що — всупереч відносинам в Росії — в Україні немає боротьби за владу. Ми знаємо краще за нього той прикрий неґатив, що власні люди, яким не можна заперечити брак патріотизму, багато шкодять екстремними гаслами, своєю голосною критикою, нетерпеливістю і незрозумінням, що тепер не пора вносити фермент на ґрунті ідеологічних поглядів та особистих амбіцій.

Обширна кореспонденція Серджа Шмеманна в „Ню Йорк Таймсі" потверджує істину, що закордон із своєю великою пресою та іншими засобами масової інформації, буде так ставитися до України і її проблем, як виглядатиме тамошня дійсність. І вона залежна в найпершій і найбільшій мірі від власних сил, від власної праці. Шмеманн має стовідсоткову правду, що шлях до демократії після поверх 60-ти років комуністичного режиму — важкий і трудний. Потрібні добрі закони, добрі розпорядки. Але всі речі роблять люди. Треба окремих людей і всього суспільства, щоб ті закони і розпорядки шанувати й виконувати. А це вже залежить від психіки людей і суспільства, яка не могла встоятися кришталньою, коли поверх 60-ти років калічено її.

Розуміють це поважні діячі Народного Руху України, які приїздили й все ще приїздять до нас, до Америки, розуміють це члени державної верхівки, з якими була нагода розмовляти. Але є і в Україні одиниці та цілі гурти тамошніх громадян, які своєю поведінкою нагадують „чорні ради" з козацького періоду історії України та отаманію з часів Української Народної Республіки. І є патріоти з діяспори, які шкодять своїми порадами, чи навіть демонстраціями, — які не здають собі справи, що це гра з вогнем — провокування Москви екстремними гаслами й вимогами. Є багато наших людей, які не думають у своїх діях: невже такі люди, як Кравчук, Юхновський, Жулинський, Зленко, Морозов, новопризначений прем'єр Кучма, чи голова Верховної Ради Плющ і багато інших, гірше орієнтуються в ситуації України, її потребах і як слід будувати державу?!

Сердж Шмеманн з „Ню Йорк Таймсу" не знав цієї нашої внутрішньої болячки. Слава Богу, що не писав про неї, бо це погано засвідчило б про можливість України перемогти труднощі на шляху до державної демократії.

Микола Бараболяк

ПОДІЇ В УКРАЇНІ З ДЕЯКОЇ ПЕРСПЕКТИВИ

I

Вістка, що президент Литви В. Ляндсберґіс програв у парляментарних виборах у Литві, які відбулись в останню неділю жовтня, ошелешив кожного. Як міг оцей безстрашний лідер литовської революції проти Кремля не встоятися у вільних виборах проти колишнього комуніста-партійця? Так: лідер Комуністичної, перемальованої на „соціялістичну" партію — Бразкаускас дістав 45 відс. голосів, коли Ляндсберґові саюдиси назбирали усього 19 відс. Ляндсберґіс реперезентує вповні незалежницьку політику супроти Росії; Бразаускас — співпраці і порозуміння з нею. Литовці мали надію, що Захід пригорне Литву, підтримає її не тільки політично, але головно економічно. Марні надії. Захід дав їм виразно до пізнання, що не думає будувати на балтійському терені свого якогось форпосту; що балтійські держави мусять жити у добрих стосунках із Росією, чи то в рамах СНД, чи білятерально, а все ж не наражуватись потужному сусідові. І сусід натиснув. Придушив Литву головно вкороченням достави пального. Третина фабрик на Литві закрита. Безробіття, невдоволення мас. Повірите, що таке могло скоїтись у самосвідомому народі, з багатим державницьким минулим, у націоналістичній Литві?

Економіка рішає. Те єдине розумне, що проповідували марксисти. Нині у політиці рішають не високі ідеї, а справи прозаїчного шлунка, як про те переконався і Буш. Під Ляндсберґісом Литва стала розквітати як національна держава; створили там власні патріотичні збройні сили; клопіт тільки з коштами. Бразаускас, то зворот до сповільнення процесу переходу від командної до вільної економіки. Литва теж не може перенести нагального шоку переміни.

Нелегкий це процес перебудови економіки. Литовський казус дає нагоду осмислити дещо це питання на ширшій площині. Ледве чи хто нині думає про повернення до командної господарки совєтського зразка. Йдеться тільки про темпо переходу.

Багато думок на цю тему наводить Китай і тамошній зворот економіки в напрямі вільного ринку. В жовтні відбувся у Бейджінґу черговий Конґрес КПК, витоки якого дуже інтересні. Вже від 1978 некоронований лідер Китаю, Денг Шіяопінґ, систематично задить в Китаю систему вільного ринку під стислим контролем партократії. Менші підприємства переводяться там на власність „колективів", більші на „громадські" (шерові) підприємства. Бюрократичну машину видимо прикорочується. Перестає там бути злочином розбагатіти. Перебудова незаперечна. Різниця семантична: мова там про „соціялістичний ринок", а все ж вільний. Найцікавіше, що, як виявилось, на Конґресі партії минулого місяця, реформатори і партійці погодились в тому, що реформаторський курс, який завів Денґ, добрий, веде до мети, що Китай на правильній дорозі символічно вивести Китай із Єнану.

Лідер реформаторів Денґ та дотеперішній лідер партії Чен-Юн, першому 88, другому 87, потиснувши один одному на закритті Конґресу руки, заманіфестували, що між ними розбрату нема. В теперішньому олімпі проводу Китаю, Постійному Комітеті, є тільки один член нижче 70. Іншим на вісімдесят і дев'ятдесят. Не думаю, що ці старики кар'єровичі, як колишні совєтські лідери. Чолові з них брали участь у „Довгому поході" до Єнану перед наступаючим Чіяно-Кай-Шеком. Дійшли до обітованої землі комунізму. Але дійшовши, зрозуміли, що це не рай. Тому бажають випровадити народ не такою кривавою дорогою, як ця до Єнану. І вибрали радше цей безболісний шлях повороту до економіки вільного ринку.

Китайські лідери — не совєтські партократи. Державницька історія Китаю записана хоч від XII сторіччя перед Христом. У нинішніх червоних потентантів Бейджінґу продовжується таке ж почуття „вищости" над Заходом, яке мали імператори, коли вимагали, щоб „гості" з Европи підходили до них навколішки. Президент Буш був амбасадором у Бейджінґу, простудіював добре історію і психіку цього народу, і тому не прикладав багато ваги до голосів лібералів у світі, які постійно пригадують масакру на Тіяманменському сквері, і протестують проти торговельних привілеїв, які ЗСА надає Китаєві. Китай без сумніву відв'язується від комунізму, під кожним оглядом, але робить це спроквола і систематично. В Україні приблизно 50 мільйонів населення, в Росії — 150, а як важко перейти там від командної господарки на таку вільного ринку. І Китаєві не мірятись багатством з нами чи Росією. Там треба прохарчувати 1,200 мільйонів населення, 25 разів більше душ як в Україні. В Китаї йде бе сумніву рішучий зворот від комунізму, але продовжується це під вивіскою серпа і молота. Злібералізувати нагло політичну систему, а головно перевести приватизацію на більшу скалю — риск завеликий.

Закінчення буде.

Це питання звертаємо, зрозуміло, до тієї частини нашого громадянства, яка переживає тепер свою „золоту сінь". До тих, хто в країнах нашого поселення зветься почесним іменем „старших громадян" та користується загальною пошаною, знижками та всякими полегшами.

І кожен із цих громадян відповість зовсім певно: „Та що ви!? Хто ж не любить своїх власних внуків?"

Правда... Внуки — це ще раз пережита на схилі віку — радість батьківства-материнства, (тільки звичайно — з меншою частиною турбот, — а більшою — радости). Кому Бог не дав рідних, той шукає їх у дальшої родини, а то й у приятелів, сусідів, щоб лиш почути з невинних уст оце зворушливе, „дідусю", „бабусю", чи вже хоч би навіть „діду-вуєчку", чи „бабусю" збоку", — як вигадливо вміють вони назвати нерідних, але близьких і прихильних їм старших людей. Щоб лиш нам натішитися, хоч на хвилинку, соняшністю молодого паростка...

Так, природно й самозрозуміло — любимо малят за їх зворушливу непорадність, живучу рухливість, за кожне із невміло-смішно вимовлених слів, зате, як дуже до лиця їм новий „сніговичок"...

Леся Храплива-Щур

...А ХІБА Ж ВИ НЕ ЛЮБИТЕ СВОЇХ ВНУКІВ

Але понад цю, природну існує і вища любов: це — бачити в дитині не лиш сьогоднішню її привабливість — але й майбутню людину — всебічно розвинену, широкого знання, стійкого характеру, із великими успіхами в житті — як особистому, професійному, так і в громаді, — в нашій, українській спільноті.

І найвищий ступінь любови внуків — це бачити не лиш одно, чи маленьку громадку „своїх", а звернути увагу на сотні й тисячі їх — на все нове покоління нашого народу — тут і там: це ж тепер щораз меншають простори й різниці поміж нами... Обняти широким поглядом не лиш тих щасливих дітей, що тонуть у морі блискучих забавок, але й тих, що для них батькам може нізащо й купити молочка. Ще й тих, що надармо тужать за материною ласкою по похмурих сиротинцях та таборах. І врешті тих, що їх ніжне, вразливе життя під'їдають недуги. Всілякі — аж до найстрашнішого, самими ж людьми створеного — радіяційного марива.

І власне найшляхетніша — це любов покоління, яке вже пройшло більшість призначеного свого життєвого шляху — до тих, що прийдуть завтра й позавтра: турбуватися про них усіх, не лиш про створення їм можливих матеріяльних умовин росту, але й виховати з них нове, державнотворче покоління. Бо не будуть нам страшні ні московські, зручно укривані хитрощі, ні економічні труднощі, коли зуміємо виховати українську людину — із кожної сьогоднішньої дитини: людину, яка з власної волі буде будувати наш державний храм.

Говоримо про любов, а її найкращий вислів — це обдаровування тих, кого любимо. Щоб бачити, з якою нетерпеливістю розривають опакування, як розблискують їх оченята на вид дарунку... І час про це говорити, бо ось наближається пора дарування: червононосий Санта запрягає своїх ренів, а нашому ласкавому Святому Миколаєві — янголи вже теж запрягають білих коней до санчат...

Чи не пора подумати, як охопити отією любов'ю дідуся-бабусі усю українську дітвору, та ще й так, щоб дарунок був найдоцільніший, найбільш потрібний? Щоб послужив не лиш на цю хвилину, а й на майбутнє?...

Так, така можливість є, ось вам приклади:

Бабуся Марія Тарнавська-Крижанівська із Рочестеру в ЗСА перевидала своїм власним коштом 15,000 примірників прекрасної книжечки Константини Малицької „Гарфа Леілі". Частинно друкувалася вона в Рочестері, а вже наново у Києві, і там безпосередньо розходиться вона по містах та селах...

Друга бабуся, вислужена піонерка із Калґарів у Канаді, Єлена Коваль, видала своїм коштом книжечку „Батьки і діти" Антоніни Горохович — видно дуже потрібну молодим батькам, коли напливають постійно прохання про неї з усієї України — і там же вона знов перевидається...

І ще: дідусь, доктор Микола Ценко з Філядельфії, фундатор відомої фундації „Ценко— добро творити" при Товаристві „Свята Софія" у Філядельфії. Створив він цю фундацію в живу пам'ять своєї покійної дружини, Володимири з Гардецьких, внучки о. Волянського, пароха карпатської

(Закінчення на стор. 3)

Федір Погребенник
Київ

БІЛА ЛІЛІЯ

(лірико-романтична новеля)

I

Стояв задуманий і сумний над тихим Прутом, де він омиває стародавній Снятин, що піднявся гострокінчастим шпилем міської вежі в небо, й одна за одною снував свої думки невеселі. Гай-гай! Скільки тих річок, рідних і дорогих, оспіваних у піснях, крають нашу землю на дві половини, відмежовують одну частину від іншої. На гадку приходили слова його великого приятеля Івана Франка:

Щезнуть межі, що помежували,
Чужі між собою,
Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою...

З цього, лівого боку Прута перелітав думкою на правий, ген туди, де Чернівці, де в синявій імлі розкинулася люба його серцю зелена Буковина. Чув її стогін, переживав її біль, який додавався до свого, такого ж болю. По цей бік польська шляхта панує, а по той бік — румунські бояри. І буйний, як гуцульська вдача, Черемош, і тихий та лагідний Прут не радують серця синів цієї землі, відколи по їх чистій і прозорій течії пройшла лінія державного кордону, розділила рідних братів -галичан і буковинців.

— Коли ж здійсниться пророцтво Франка, не лише тут, а й на всій українській землі? — розмірковував, посилаючи подумки своїй приятельці з Чернівців, від яких його відділяв чужий йому, його народові кордон, ювілейне вітання.

— „Найдорожча товаришко! В день Твойого ювілею нагадую собі всі шляхетні постаті з твоїх творів...

Та Ти зі всіх своїх героїв у мене є найшляхетніша. Вірю, що мені — твойому сусідові — вдасться побачитися з Тобою. Мої три сини, одні з криміналу, другі з волі, просять тебе прийняти від них найнижчу чолобитню. По смерті своєї мати вони, мої хлопці, виховувалися на твоїх ідеалах. За це я Тобі дякую".

Хіба лише за це, — снував далі думки. Скільки-то хвилин радості ти дарувала мені, люба приятелько, своїми листами, світлими й чистими, як крила ангелів? Скільки-то думалося, передумувалося у твоєму товаристві про болі й страждання народу нашого, про його красне письменство по цей і по той бік кордону! Це ж ти, така щира й приязна, зробила мені може найбільшу приємність у житті — запросила до себе в гостину, на розмову з Лесею Українкою. Через Лесю Українку я з того часу ще більше пов'язав своє життя з великою Україною, що там, над Дніпром, розіслалася ланами золотої пшениці — свобідна і вільна, що нас зігріває священною, невмирущою надією:

Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою.

* * *

Із закамарків пам'яті виринали, здавалося, давно призабуті згадки. Уривчасті, окремішні, вони чим далі, тим докладніше вирисовувалися, скидаючи з його плечей тридцятирічний тягар пережитого й передуманого. Знову ставав молодим і пристрасним. Стільки чув про неї гарних слів від Софії Окуневської — дружини свого приятеля Вацлава Морачевського, яка разом з Ольгою провела в кімнолунзьких горах свої юні літа, мандруючи пішки й верхи буковинськими горами. Багата серцем і душею, пристрасна й щира в своїх почуттях, що не раз до безтями опановували її, жагуча до подорожей і мандрів, до гарного товариства, молода Ольга горнулася до людей, замолоду заволоділа симпатіями і поважного Миколи Устияновича, автора пісні „Верховино, світку ти наш", і невгамовної у своєму бажанні оновити, надати глибшого соціяльно-політичного змісту життю українського жіноцтва Наталі Кобринської, і чуйної до природи, страждань людського серця художниці Августи Кохановської і багатьох інших.

Знайомство Кобилянської і Стефаника для обох було подією небуденного значення, набрало глибшого змісту, переросло у молоду приязнь — ніжну й делікатну, що подарувала нашій літературі не один шедевр епістолярного жанру. Коли знайдеться благородний сміливець, що збере й видасть окремою книжкою листування письменників і письменниць, серця яких горнулися до себе, переконаємося, що в цій унікальній антології листи Кобилянської й Стефаника виділятимуться красою людських почуттів, благородством душі цих небуденних кореспондентів, багатством художньої апалітри їхньої епістолярної творчости.

Скільки раз як велику святість я втримав у руках їхні листи. І тоді, коли готував до друку корпус епістолярію авторки „Землі", і тоді, коли в русівській оселі Стефаника працював над його художнім словом, однаково сильним, як у жанрі новели, так і в жанрі епістолярії. Яка бентежність, яка велика внутрішня радість огортає, коли тримаєш у руках автограф видатного письменника, читаєш його, бачиш характер письма. З-поміж рядків тексту, інколи вицвілого, що й відчитати тяжко, інколи здеформованого зубом часу, перед яким, на жаль, не

(Продовження на ст. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПОДЯКА ТЕРНОПІЛЬЦІВ

Разом з проголошенням незалежности України на превелику радість усіх українців відкрились широкі можливості співпраці з лікарями діяспори. Прикладом для цього може бути праця „Медичної клініки на колесах" в Тернополі, яка почала свою діяльність з квітня 1992 року.

Ми хочемо висловити своє захоплення і подяку тим ентузіястам з-за океану, які так щиро і радо передають свій досвід нашим лікарям, не шкодуючи ні сил, ні енерґії. Стоматологічна суспільність отримала велике задоволення і неоцінену користь із праці доктора Марії Балтарович, її доньки доктора Марічки Балтарович, Роми Когут, які на ділі організували не лише лікування дітей, але й навчання сучасних метод стоматології лікарів України.

Протягом двох тижнів д-ри Марія з донькою Марічкою працювали в клініці і одночасно вчили нас, за що лікарі Тернопільщини висловлюють їм свою щиру подяку. Про їхню працю, добрі і чуйні серця говорилось також у нашій місцевій газеті „Вільне Життя" з 2-го жовтня 1992 року. Надсилаємо вам один примірник газети.

Співпраця українців з Америки з нашими лікарями є доказом великої любови до свого народу і ми надіємось, що вона тільки починається,

З повагою

Василь Князевич,
начальник управління
Охорони Здоров'я
Тернопільської области

Є ЧОМУ НАВЧИТИСЯ

На запрошення Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Дітройті я прибула у ЗСА для ознайомлення з працею фінансових устаустанов Дітройту.

На протязі місяця я побувала в багатьох місцях, побачила як працюють Федеративний резервний банк (центральний банк Америки), Банк комеріка, національний банк Дітройту, Гантінґтон банк, відвідала біржову фірму Меррил линч, автомобільну фірму Форда, Ворлд комп'ютер корпорейшен, університет Дітройту і Ліґу Мишиґенських кредитівок. Всюди нас тепло приймали, висококваліфіковані спеціялісти ділилися своїм знанням і досвідом.

Найперші мої враження пов'язані з працею кредитівки „Самопоміч", яка має демократичну, унікальну форму організації, що спрямована на підтримку окремих груп людей, які є її членами і це відрізняє її від інших фінансових установ. Особливої уваги заслуговує практика надання різноманітних видів позичок і послуг членам. Думаю, що для розвитку цієї форми кредитових установ в Україні є перспектива.

Велике зацікавлення я мала в питаннях праці з інвестиціями і побачила широкі можливості для цього в Америці. Тут є чому навчитись і запровадити в Україні.

Україна стоїть на порозі введення власної національної валюти. Тож велике значення має оволодіння механізмом реґулювання грошової системи через засоби монетарної політики і її вплив на економіку України в загальному. В цьому пляні великі можливості знаходяться у використанні досвіду Федеральної резервової системи і Федерального уряду ЗСА.

Найперше, на що звертали увагу спеціялісти і науковці, це встановлення державної контролі у фінансовій сфері і контролі центрального банку за діяльністю комерційних банків. Нині це завдання дуже актуальне для України, без контролю неможливо реґулювати економічну систему в цілому, ефективно провадити монетарну політику і боротися з інфляцією.

Друга проблема — це налагодження більш надійної системи платности через банки, що прискорить здійснення операцій. В цій сфері позитивним є досвід американської системи електронічних платностей, розрахунків чеками тощо.

Третя проблема полягає у підвищенні ефективности праці банкових установ в Україні, їх поширення, створення нової ринкової інфраструктури. Мається на увазі відкриття різного роду спеціялізованих фірм, пов'язаних з обслуговуванням фінансового ринку. До них належать інвестиційні компанії, юридичні, забезпечневі, інформаційні фірми та багато інших.

Найближчі враження пов'язані з існуванням в економіці ЗСА багатьох різних форм бизнесу — великого і малого, поширеного і вузькоспеціялізованого, і для кожного є місце і всі вони успішно конкурують один з одним.

Це є великий приклад для України у створенні національної ринкової економіки.

Ніна Дорофеїва,
Київ

(Ніна Дорофеїва працює від 1972 року в Національному Банку України. Закінчила вищі студії і здобула маґістерку з економіки. Виконує обов'язки голови управління грошової політики в Національному Банку України під начальством І. Сивульського і В. Гетьмана).

ПОХВАЛА „ВЕСЕЛЦІ"

Редакція „Веселки" отримала такого коротенького, але багатомовного листа:

Вельмишановні Панове!

Щиро вдячна вам за черговий номер журналу „Веселка". Ваш журнал є неоціненим скарбом у справі розбудови української національної школи.

З повагою

Валентина Стрілько,
с. Гнідин, Бориспільського
району, Київської
области

Біла лілія

(Закінчення зі стор. 2)

завжди можна врятувати духовні цінності, постають великі й малі проблеми, життєві бажання й пристрасті, часте те, що було заховане від ширшого загалу, призначене лише для адресата чи адресатки. Білі аркуші паперу, з розсипаними на них рівними рядками літер, наближають до нас давноминуле.

* * *

Як добрі приятелі вони подали собі руки весною 1898 року, хоч заочно знали себе раніше. У листопаді-грудні 1897 року Стефаник дебютував у чернівецькій газеті „Праця" своїми першими новелами, які запали глибоко в душу Кобилянської, вразили її жорстокою життєвою правдою, винятково оригінальним художнім словом. Листи, як білі голуби, з Русова, де Стефаник — селянський син — проводив літо, з Кракова, де навчався медицини, через Прут летіли до Чернівців, до Ольги Кобилянської, бентежили її серце. З Буковини на Покуття, до вікна Стефаникової хати, прилітали білі вісники від „доброї приятельки", зігріваючи його серце тихою й щирою розрадою. В ті листи з обох боків вкладалося багато приязні, а бувало в них спалахувала й полеміка: хліборобський син був гострим, іронічно-саркастичним у своїх судженнях про тогочасну інтелігенцію, якій симпатизувала його приятелька.

...Зайшов до неї ніби давній приятель, відрекомендувався просто й безцеремонно: Василь Стефаник. Мені про Вас багато розповідала Ваша подруга Софія Окуневська. Приніс у її міську хату свіжий запас русівських полів, доброту й безпосередність селянської душі.

— О, прошу, сідайте. Я така рада стиснути Вашу руку, ту, яка пише так твердо, сильно, з такою любов'ю. Ви правдивий талант.

— Дорога пані! Я Вам дякую за ці слова, але я їх не заслужив. Що я написав! Тих кілька новел, які мені самому страшно читати, стільки там болю — мужицького, і мого, бо я — частка того селянського світу, в якому народився, без якого жити не можу.

— Ви щасливі, що маєте свій світ, любите його. Він вартий, щоб для нього жити й працювати. Пишіть, Стефанику. У Ваших письмах є щось, що мене дуже зворушує.

— Але й Ви пишіть! І не лише про жіноче серце, що любить, шукає щастя, страждає. Наш цілий народ зараз страждає, злидні женуть його за море, в Бразилію, Канаду. Люди не мають чим прогодуватися, землі не вистає. Земля — то найголовніша основа економічного життя нашого народу.

— Я написала новелу „На полях", про чорну весняну землю, що розпростерлася під весняним сонцем, чекаючи на чорні мужицькі руки, щоб її обробляли. Про землю, кожна грудка якої просякла селянським потом і найбільшою любов'ю, тієї невгамовною любов'ю, які відчуває кожен мужик на землі.

— Ґратулюю Вам, пані Ольго, що Ви спускаєтеся з верхів на доли, від Карпатських верховин, що дарують нам свою зелену красу, звертаєте погляд на наші злиденні доли, на зболілу, зранену землю, яка не годна погодувати тих, хто віддає їй усе... Ви, така делікатна й чуйна душею, мусите сказати своє слово про цю нашу землю, цих наших людей, які народжуються, мучаться, вмирають на ній, вмирають від розлуки з нею. Будемо разом писати про цих паріїв долі, яких не вважають навіть за людей, які несуть на своїх твердих мужицьких плечах тяжкий тягар безпросвітности і злиднів. Чи не варто жити для того, щоб показати: і вони люди! Мають добре серце і щиру душу, міцні й роботящі руки, які світ годують.

ПРОЄКТ СПОРУДЖЕННЯ БУДИНКУ президентської бібліотеки Джорджа Буша розроблений у З'єднаних Стейтах. Бібліотека буде споруджена на території студентського містечка Тексаського університету. Витрати на будівництво становитимуть коло 40 млн. дол. Спочатку фундамент бібліотеки і музею президента Буша плянувалося закласти лише у 1995 році. Однак пляни довелося перенести на більш ранній термін у зв'язку з несподіваною для Буша поразкою у президентських виборах. За словами директора майбутньої бібліотеки Перрі Адкінсона, необхідні кошти будуть зібрані у встановлений термін. „Буш має багато заможних друзів як у З'єднаних Стейтах, так і в інших країнах світу, — сказав він. Думаю, що кожний з них внесе свій вклад в цю історичну справу". У ЗСА функціонує вже десять президентських бібліотек.

ПРЕЗИДЕНТ-ЕЛЕКТ Билл Клінтон повідомив, що не пізніше Різдва збере у Литл Року, Аркенсо, дводенну „зустріч на вершинах". На неї, за словами Джорджа Стефанопулоса, одного з помічників президента-електа, „зберуться 25 провідних економістів і промисловців країни". „Я хочу вислухати всіх", — сказав Б. Клінтон. Дата майбутньої зустрічі ще не визначена.

ПРЕДСТАВНИК берлінського суду Бруно Райтенберґ заявив, що підсудний, колишній прем'єр Східньої Німеччини Віллі Штоф дійсно переніс гострий приступ стенокардії і не може в найближчий час брати участи в судових засіданнях. Випадок зі Штофом перший, але подібні випадки траплятимуться частіше, беручи до уваги вік всіх шести підсудних — колишніх членів Крайової Ради оборони Східньої Німеччини. Багато берлінців висловлюють незадоволення судом над Еріхом Гонекером і його прибічниками, доказуючи, що не можна судити окремих людей за те, в чому винна система.

Українські...

(Закінчення зі стор. 1)

Англії обслужило 2,000 осіб українського походження.

Багато дискусій та питань переведено на тему приміщень та обслуги в готелях, при чому присутні довідалися, що в Івано-Франківському вже діє комфортний малий готель, підготований підприємством в Авскопрут, а розбудова його має бути закінчена до травня 1993 року. Готель має назву „Роксоляна" і буде служити усім туристам, що вибирають прилет в Україну до Івано-Франківського чи Львова. А на літо 1993 вже заплянувано у Львові та околиці ряд імпрез і з'їздів.

Голова підприємства Авскопрут Анатолій Попадюк у своєму короткому слові сердечно витав усіх заціклавлених туризмом в Україні та дякував за поміч, а передусім підкреслив як багато ті, що працюють для туризму в Україні навчилися від українців у діяспорі та від чужинців, що допомагають розвиткові туризму в Україні. Наталія Заборська зі Львова підкреслила, що незалежній Україні туризм приносить славу.

Цілоденна майстерня була ділова та цікава для всіх представників туристичних бюр і закінчилася товариською зустріччю при спільній вечері, де учасники з усіх усюдів могли вимінятися досвідом, враженнями зі своїх подорожей та різними цікавими, а то й веселими пригодами, що їх вони мали як провідники тур. У вечері взяли участь також австрійські та угорські співвласники спільного підприємства Авскопрут, які є живо та безпосередньо зацікавлені розвитком готелів та туризмом у незалежній українській державі.

... А хіба ж ви...

(Закінчення зі стор. 2)

Криворівні, де перед Першою світовою війною зустрічалася вся українська культурна верхівка... Щедрий меценат, д-р Микола Ценко на додаток до фундації, яка й діятиме постійно, ще заплатив видання, сьоме вже з черги, славної книжечки для дітей пера вояка УПА, Марії Дмитренко, „Михайлик". За його щедрий дар, разом із стараннями Товариства колишніх вояків УПА, дійде до 200,000 українських дітей слава малого безстрашного розвідчика недавніх геройчних часів. А як дуже потрібна ця книжечка, щоб пізнали правді наше недавнє минуле діти в Україні, яких донедавна ще отруювали ненавистю до „бандитівупівців".

І ще — хоч справа ця покищо лиш „в опрацюванні" — голоситься доброволці дідусі, колишні вояки 1-ої Дивізії Української Національної Армії, щоб перевидати книжку казок їх товариша зброї, відомого Юрія Тиса. А між цими прекрасними, глибоко виховними казками є й одна про Броди — геройську легенду недавнього. І її теж запечують так часто — і чужі і не раз — свої... А треба ж знати внукам, за що пролили діди свою кров та на що їм, малим, можна бути гордими.

Це пригадує ще про одну велику можливість: можуть же видавати книжечки для дітей всієї України й діяспори — не окремі особи, а цілі гурти-товариства. От хоч би клюби сеньйорів — за світлим прикладом такого щедрого клюбу в Ворм Мінерал Спрінгс на Флориді — який склав майже казкову суму на видання нових, справді українських читанок для школярів в Україні, для нової, відродженої національної школи..

Безумовно, матеріяльних дібр зі собою в другий світ не візьмеш. Вони, важко запрацьовані дідусями-бабусями за все життя, так і призначені для нащадків. Справа лиш у тому, щоб використати їх якнайкраще, якнайдоцільніше. Щоб створили якнайбільше добра, якнайбільше дітям.

А чи ж може бути кращий дарунок для такого малого сьогодні Юрчика чи Христинки, коли дістануть у руки книжечку, яку на їх ім'я зафундували дідусь чи бабуся (може й зі своєю світлиною на випускній сторінці — чому б ні!?). А цю книжку прочитають тисячі таких же українських дітей: і їх шкільних, пластових, чи сумівських друзів, і там далеко, в казковій Україні, і ще далі поза нею, по всіх „неісходимих" просторах колишнього СССР. Там же всюди живуть українці і їх діти тужать, так, тужать за словом рідної правди! Яке ж це гордість і слава малому меценатові! Яка швидка популярність — і блискучий вхід у свою національну спільноту. Щоб у майбутньому мати її підтримку — успішно в ній жити та працювати. Чи не потрібне це знання, внучці-внукові?

Працівники Літератури для Дітей і Молоді ім. Леоніда Глібова у Торонто, зай маються видаванням книжечок для дітей — і до них слід звертатися за порадою та з пропозиціями — тим, хто справді любить своїх внуків! Ось їхня адреса: Ukrainian Writers For Children and Youth 2199 Bloor Street West Toronto, Ont., Canada M6S 1N2.

А тепер нам потрібна ваша допомога

Шановні українці з щирим серцем!

Живемо ми у гарному містечку Спрінґ Гілл на Флориді. Ми — люди старшого віку, пенсіонери. Нас небагато, але ми хочемо збудувати маленьку церкву — для себе і для вас. Купили землю (2.5 акра) в дуже гарній частині міста, але роки йдуть, а ми ніяк не можемо зібрати гроші, щоб побудувати церкву. Чимраз тяжче їздити нам 50 миль до Сейнт Пітерсбургу. Тому звертаємось до всіх людей доброї волі: допоможіть нам, просимо з цілого серця, бо церква — то така свята річ, що залишиться після нас для наступних поколінь.

Ми переїхали до Спрінґ Гілл з цілої Америки, а коли були молоді і працювали, своїми грішми і своєю працею збудували не одну церкву у ЗСА. А тепер, у кінці нашої життєвої мандрівки, нам самим потрібна ваша допомога на славу Божу.

Дуже просимо вас, дорогі українці Америки і Канади, допоможіть нам! Можливо, і ви приїдете колись до нас, то ми приймемо вас у нашій церкві, а не у чужій. Приїжджайте і побачите, що наше місто дуже гарне і життя тут не таке дороге.

Наперед дякуємо і запрошуємо до нас. Чеки або маніордери просимо висилати на адресу: P. O. Box 5902, Spring Hill, Fla. 34606. Телефонувати можна на число: 1(904) 666-1175.

Церковний комітет

Незабутня неділя в Баффало

Такою була неділя, 2-го жовтня 1992 року. Особливою і незабутньою залишиться вона для тих громадян, які взяли участь у святкуваннях 50-ої річниці Української Повстанської Армії (УПА), ці святкування увійшли глибоко в пам'ять громадян і не скоро зітруться. Чим особливі ці святкування? Перш за все — оригінальною програмою, виконаною Фолкльорним театром зі Львова, під керівництвом Остапа Стахіва. Програма мала назву „Маршерують вже повстанці". Назва повністю відповідала характерові програми, яка була, яка була, власне, образним монтажем картин із життя воїнів УПА. Ці картини були відтворені сценічною обстановкою, грою, словом, а головно піснею — іноді при акомпаньяменті бандур (двох), чи скрипки — у виконанні членів ансамблю. Цими засобами створено своєрідний епос УПА.

Театральний ансамбль — невеликий: сім чоловіків і чотири жінки. Чоловіки грали ролю повстанців, а жінки виступали в ролі зв'язкових.

Монтаж розпочато і закінчено молитвами-гимнами „Боже Великий, Творче Всесильний" і „Боже Великий, Єдиний". Після кінцевої молитви відспівано ще й національний гимн „Ще не вмерла Україна". У співі молитов і національного гимну сцена поєдналася із залею.

За чудовий спектакль глядачі віддячилися виконавцям рясними оплесками, а виконавці попрощалися із глядачами піснею „Многая літа".

З подібною програмою Фольклорний театр виступав і по інших українських осередках. Тиждень перед баффалівським виступом відбувся виступ у Пармі, Огайо, теж у рамках святкувань 50-річчя УПА тамтешньою українською громадою. Допис про ці святкування поміщено у „Свободі", у числі з 20-го жовтня ц. р. Автор допису — Володимир Боднар. Згадую про цей допис тому, що в ньому автор докладно і справедливо оцінив виступ Львівського театрального ансамблю. Супроти цього повторятися не буду. Тим, що не бачили виступу львівського ансамблю, рекомендую запізнатися із дописом Володимира Боднара, щоб таким чином зробити точніше своє уявлення.

Перед виступом ансамблю презентацію прапорів (національних: українського і американського, та організаційних, в тому числі і комбатантських) перевів полковник американської армії, знаний громадський діяч д-р Андрій Дякун. Салют полеглим воїнам УПА віддав сурмою сурмач Михайло Петришин (молодший). Імпрезу відкрив коротковою промовою голова святкового Комітету інж. Богдан Мороз — член Т-ва колишніх воїнів УПА.

Святкування 50-ої річниці УПА баффалівською громадою не обмежувалося до згаданої вище програми, що пройшла в пополудневих годинах в неділю, 2-го жовтня, в Українському Домі „Дніпро". Святкування почалися Святою Літургією, що її відслужив у каплиці Матері Божої в Баффало о. Мар'ян Процик. Після Св. Літургії відслужено Панахиду за полеглих воїнів УПА. У Богослуженнях взяли участь представники місцевих товариств і організацій із своїми організаційними прапорами.

Попереднього дня, в суботу, 10-го жовтня, Українська Радіопрограма Василя Шарвана частину своєї передачі присвятила 50-ій річниці УПА.

Михайло Лоза

ДОБРОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Ню Йорк. — Управа та адміністрація Українського музею запрошують на добродійний концерт, дохід з якого призначений на музей. В концерті братимуть участь В. Винницький, О. Криса, О. Кровицька, Л. Крупа, квартет ім. Леонтовича, О. Слободяник, М. Сук, Н. Хома, М. та Р. Цимбали, Т. Чекіна. Концерт відбудеться у неділю, 29-го листопада в 3-ій год. по полудні в концертовій залі „Меркін", 129 67-ма вулиця захід в Ню Йорку. Після концерту — товариська зустріч в „Консерваторі" ресторані в готелі „Мейфлавер", 15 Сентрал Парк захід, між 61-ою і 62-ою вулицями в Ню Йорку. Квитки на концерт в ціні 20 і 25 дол. можна придбати в Українському музеї (212) 228-0110, в крамниці „Сурма"(212) 477-0729, або в день концерту в касі; квитки на товариську зустріч в ціні 50 дол., продаватимуть ся теж в музеї або „Сурмі".

БРАЗИЛІЯ, ДЖІБУТІ, ЕСПАНІЯ, Нова Зеляндія і Пакістан вибрані непостійними членами Ради безпеки ООН на дворічний термін — від 1-го січня 1993 року до 31-го грудня 1994 року. З кінцем цього року закінчується термін перебування в складі Ради безпеки п'яти країн: Австрії, Бельгії, Зімбабве, Індії й Еквадору.

РОБІТНИКИ КАПІТОЛІЯ почали спорудження величезної трибуни для церемонії інавґурації 42-го президента ЗСА Билла Клінтона, що відбудеться 20 січня. „Це буде найбільш пишна інавґурація в історії країни", — заявив сенатор Венделл Форд, голова об'єднаної комісії Конґресу у справі церемоній інавґурацій. Сенатор вважає, що кількість бажаючих взяти участь у церемонії перевершить всякі сподіванки. „Я думаю, — сказав В. Форд, — що після 12 років тривоги народ прийде, щоб подивитися на нового президента". Форд повідомив, що церемонія, яка відбудеться перед західнім фасадом Капітолія, обійдеться в 950,000 дол. і, згідно з кількістю розповсюджених квитків, збере коло 300,000 глядачів.

Талант на льоду юних харків'ян

Чикаґо не столиця і нам „цілушки" попадаються не часто. Здебільш мусимо переловлювати гостей з України. Найчастіше трапляються депутати, науковці, а часом і міністри. Одного разу пощастило навіть теперішнього президента гостити (тоді ще голову Верховної Ради). А оце 3-го жовтня пощастило „відвоювати" у Ню Йорку самого міністра закордонних справ України, Анатолія Зленка. Він, у супроводі амбасадора Олега Білоруса і майбутнього генерального консула у Чикаґо Анатолія Олійника, перерізав синьо-жовту стрічку до приміщення українського генерального консульства. Це можна зарахувати до „цілушок", бо колись і в Ню Йорку таке буде.

Цього самого дня Чикаґо гостило (хоч не дуже розголошену подію) чемпіонів світу юного гокею, гокейну дружину із Харкова „Дружба 78".

Чули і читали про цих хлопців, бо далебі чи можна назвати їх юнаками. Вони всі народжені у 1978 році, а 1990 року вже були чемпіонами колишнього СССР.

Появилися вони в Чикаґо на запрошення молодечої американської гокейової організації Чикаґо янґ амерікенс. Запросили їх із Канади, де відбувався турнір юних гокеїстів усієї Канади, Америки і Европи, де вони вийшли найкращими з-поміж 105 дружин і увінчалися ім'ям чемпіонів світу.

Після турніру відвідали Монтреаль, Торонто, Бостон і Вашінґтон і з 59 змагань виграли 57. Та їхній талант не кінчається на льоду.

Перебуваючи у Канаді, молоді харків'яни були запрошені на турнір футбольних змагань, які уже понад 26 років організує Таббі інтернешенел соккер турнамент. Молоді харкв'яни змінили ковзани на футболівки і не останніми вийшли на цім турнірі.

У Чикаґо вони примістилися в американських родинах, бо українська громада довідалася про їхнє перебування в Чикаґо після перших декількох змагань із американської преси та після того, як ми із Іваном Провіловим, їхнім тренером і двома змагунами, Толею Булигою і Костьою Калмиковим відвідали у суботу старші кляси українських шкіл і того самого дня роздали понад 500 листочок із розкладом змагань. Роздавання литючок відбулося на велелюднім зібранні, коли зустрічали міністра Зленка на площі при Українському Культурному Осередку.

У Чикаґо харків'яни розіграли 10 змагань із своїми ровесниками, а часом і із старшими (14—16 років). Із 10 змагань програли лиш одну гру і то з тими, з котрими перед тим двічі виграли (9—1) і (6—4). Грали кожний день і часто двічі на день. А одні змагання, які нам були найцікавішими, із „Янґ Мишиґен Воррієрс", засвітилися на табельній дошці 15—0, де наші харків'яни угостили суперника 66-ма пострілами по воротах, а тільки чотири пострілі проти харків'ян і жоден з них не обхитрив воротаря Сашка Баранковського.

Уже на другий день появилася розмірна стаття у льокальній газеті під таким заголовком: „Молоді українські гокеїсти показують світові, що таке талант". Після появи цієї статті на кожній грі появлялося більше глядачів і між ними уже можна було порахувати українців на двох руках, бо перед тим вистачало однієї. Але коли до української громади докотилася слава наших харків'ян, то на останній, прощальній грі, яка, між іншим, відбувалася поблизу Українського Села, то тут, якто кажуть, наші „дописали" і було понад 500 свідків краси на льоду молодих харків'ян.

Варто зупинитися і хоч трохи передати хід самої гри.

Свисток. Вилітають грачі. Господарі в один бік, а харків'яни в другий. У синіх сорочках і жовтим написом спереду латинкою великими буквами „Україна" і меншими, теж латинкою, „Харків Дружба' 78". Хлопці незавидної будови проти своїх суперників.

Короткотривала вправа. Наші „Янґ амерікенс" висипають відро шайбів. Правда, і ті, і ті наші, але харків'яни чомусь є „нашійшими". І ось „нашійші" починають свою вправу без шайбів, а просто грають у ловитки і саме цим попереджують, що буде на що дивитися. Їхня їзда на лижвах, це щось подиву гідне, це комбінація Віктора Петренка, олімпійського медаліста, віртуозність колишнього чикаґського гокеїста Денніса Северди і клясична легкість Баришнікова.

Знову свисток. Обидві дружини вишикувались в лінію лицем до прапору. Висить тільки американський. Грають американський гимн. Тоді грають український. У харків'ян маленьке занепокоєння. Раптом один із „нашійших" взрів прапор збоку в передньому ряді між глядачами і повернувся, а за ним решта. Я беру все це на фільм. Лунає „Ще не вмерла „Україна". Через очко кінокамери спостерігаю як глядачі стирають радісні сльози.

Зближаюся до глядачів, щоб виразніше записати переживаючі хвилини їхніх облич і чую ті самі слова, які вимовила одна старша жінка, коли показували міністрові Зленкові українську околицю Чикаґо і, проходячи біля будинку, де вона поралась у квітнику, супроводжувачі міністра сказали їй: „Це міністер закордонних справ України і наш майбутній консул у Чикаґо". Із сльозами на очах ця старша жінка сказала: „Боже, як довго ми на вас чекали". Те саме чулось і від глядачів, які щойно прослухали український державний гимн: „Боже, як довго ми на це чекали".

Починається гра. Безконечні оплески і вигуки: „Слава, слава, добрі хлопці".

На табельній дошці засвітилась цифра. Наші забили „нашійшим". Рахунок 1—0 в користь господарів.

Другий період гри почався вишуканою подачею і Максим Старченко відкриває рахунок, в який до кінця третього періоду харків'ян піднесли до шість і на табельній дошці світилася ще одна перемога юних харків'ян.

Вся гра обійшлася без жодної кари харків'ян і чотирма пеналями господарів. Треба сказати, що господарі (здебільш рosліші і міцнішої будови) розраховували на силу, але часто траплялося так, що того, кого хотіли збити його вже там не було і такий атентат не приносив ніяких результатів, а навпаки ушкоджував напасника.

Свисток. Кінець гри. Великий жаль—так швидко. Харків'яни тільки почали розгойдуватися, а ми тільки в них закохалися і кінець видався майже раптовим, бо хотілося дивитися і дивитися...

Тиснення рук із господарями. За дротяними щитками, які приховують їхні обличчя тяжко догадатися про їхні почуття, але так легко було спостерігати у багатьох глядачів сяючі лиця із солодкими сльозами щастя. Змагання починалися співом нашого державного гимну „Ще не вмерла Україна", а закрилися ушануванням нашого державного синьо-жовтого стягу, якого двох молодих харків'ян обнесли через ціле грище під гучні оплески глядачів. На кожних змаганнях це повторювалось і американський світ (хоч може і не великий) упізнавав Україну, її таланти і привикали до співу і кольорів нашої державної символіки. І в цьому наші юні гокеїсти заслуговують більшого признання і пошани ніж деякі інші гості. Вони заслуговують на наше бездоганне признання, бож вони гідно реклямують Україну, а Україні реклямa потрібна і арена світового чемпіонату являється чи не найкращим місцем. І жаль, що у Філядельфії не знайшлося нікого, щоб їх приютили в українських родинах, де вони могли б відпочити декілька днів після шестимісячного прославлення нашої України.

Українська громада не була заздалегідь повідомлена про їхній приїзд до Чикаґо. Після перших змагань, на яких було не більше п'яти українців включно із автором цих рядків, наших харків'ян прийняв Михайло Тхорик при сумівськім осередку. Прийняв харків'ян і американських змагунів і всіх американців, котрі прийняли наших чемпіонів на двотижневе перебування. М. Тхорик зробив це за свої гроші і без ніякої помочі.

Слава наших чемпіонів докотилася до чикаґської громади вже в останні дні їхнього перебування. І за ці останні три чи чотири дні, завдячуючи декільком особам, а спеціяльно Алексові Василіву, який організував збірковий гурток, щоб гідно прийняти наших чемпіонів на прощальнім вечорі. Були запрошені всі американці у котрих перебували харків'яни і вся дружина, з якою була остання гра. Прийняття відбулося при православній парафії катедрального собору св. Володимира. Була смачна вечеря і різного роду „пепсі" та „коли". Вечером зайнявся голова парафії В'ячеслав Личик.

Збірковий комітет за три дні придбав 3.500 дол. Велика вдячність І. Деркачеві за 500 дол. і нашим українським банкам, які завжди відзиваються на подібні потреби. Вони і цим разом засвідчили зрозуміння і значення ролі наших молодих харків'ян, чемпіонів світу.

Збірка була розділена між двадцятьма гравцями, тренером Іваном Праволовим і перекладачкою Вікторією Балакірєвою.

На другий рік харків'яни запрошені до Чикаґо молодечою організацією юного гокею Іллиной. І цього разу українська громада у Чикаґо постарається взяти хлопців під свою опіку.

Харківська дружина „Дружба' 78" — це готовий матеріял на зимові Олімпійські Ігри. І ми вельми просили тренера, щоб він їх приберіг для України. Бо багато з них уже намічені американськими і канадськими „скавтами". Обіцяв, що збереже.

Жорж Коломиєць

Визначний український інженер-металюрґ з Сибіру

Недавно я мав приємність зустрічатися, говорити і мати інтерв'ю з українським інженером Зеновієм Зорієм з індустріяльного осередку міста Норильськ у Сибіру. Він приїхав на відвідини до брата в ЗСА, з яким останній раз бачився, маючи всього три роки. Його життєвий шлях дуже цікавий і повний пригод та непосильної праці. Інженер З. Зорій — один з тих винятковиx людей, який завдяки своєму талантові, витривалості, молодечому пориву та ентузіязмові, відвазі, наполегливій праці і, незважаючи на тяжкі життєві обставини зміг таки вибитися на високе становище у своїй професії і то серед ворожо-чужинецького довкілля та несприятливих кліматичних умов Сибіру.

Інженер З. Зорій є уродженцем Золотого Поділля — з села біля Тернополя. Народився в 1941 році, на місяць перед вибухом німецько-большевицької війни. Походить зі свідомої селянської української родини. У батьків було п'ятеро дітей — три хлопці і дві дівчини. Зеновій був наймолодшою дитиною. Маючи три роки, він втратив батька, якого КҐБ в 1944 році заарештував і замордував у в'язниці. Матері-вдові довелося в дуже тяжких умовах большевицької окупації виховувати п'ятеро дрібних діте. В 1950 році померла мати на 50-му році життя. Зеновієві було тоді 9 років. Діти залишилися круглими сиротами і ними опікувалася старенька бабуня, а також старші діти старалися допомагати молодшим. Зеновій ходив до 8-клясової школи в родинному селі і вже 15-літнім хлопцем працював у місцевому колгоспі. Але хлопець не міг тут розвинути своїх крил і мрій, йому було затісно в колгоспі і він снував пляни про будуччину, простори і науку. Політичні умови не давали йому можливостей жити і вчитися на рідних землях. Большевицька нагінка на українців шаліла і не перебирала в засобах.

В 1958 році, будучи 17-літнім хлопцем, він покинув рідні сторони і поїхав до старшого брата Миколи в Ростовську область. 3 роки працював тяжко на металюрґійному заводі у Таганрозі. В 1961 році його взяли на 3 роки в совєтську армію. Служив у Воронезькій області, в г. зв. центральному чорноземному районі Росії. У Воронежчині є чимало українців, переважно козаків. Населення дуже прихильно ставилося до військовиків. Працював в автошколі військової частини. Але в його серці завжди жевріла думка закінчити студії і поступити в університет. Після закінчення військової служби він користає з набору молодих людей і в 1964 році виїжджає до Норильська, у Сибір. Хоч дуже тужив за рідними сторонами і родиною, але з огляду на можливість комуністичного переслідування постановляє не вертати в Україну, а пробиватися на чужині. Це часи його дуже інтенсивної праці. Днями працює на металюрґічному заводі кольорових металів (нікель, мідь і кобальт), а вечорами вчиться. Успішно закінчивши середню школу, поступив у металюрґічний інститут в Норильську. В 1965 році одружується. Його дружина походить зі старого козацького роду. Студії в інституті тривали 5.5 року. Будучи на четвертому році студій, завдяки його непересічним успіхам в науці, йому довіряють відповідальну інженерську працю. У 1973 році він став головним керівником науково-дослідного цеху металюрґії, де проводить наукові секретні досліди. В 1981 році врешті фінська фірма закінчує будову нового модерного заводу, а головним інженером і керівником поставили Зеновія Зорія. На цьому великому заводі працює кілька тисяч робітників і біля 275 інженерів. Норильськ — одне з найбільших місць т. зв. „кольорової металюрґії", тобто міді, нікелю, кобальту, срібла, золота, плятини. Тут видобувають і переробляють ще й інші рідкісні метали. Місто має понад 180,000 населення. З. Зорій працює в Норильську вже 28 років. Тут живе коло 30 відсотків українців, переважно це діти засланців. Українці з проголошенням незалежности України починають організовуватися. Місто Норильськ розташоване за Північним полярним колом, далеко на півночі.

З. Зорій говорить чистою українською мовою. В нього 3 доні. Одна замужня з 2 дітьми, а дві студентки метеорології і екології та математики. Видно вдалися в батька, бо студіюють стислі науки. З. Зорій не втратив українського серця, він радіє що постала незалежна держава, цікавиться її розвитком і ростом. На мій запит, чи не хотів би повернутися жити в Україну, відповів, що покищо нема відповідного договору між Україною і Росією, який би реґулював і ґарантував йому ті самі пенсійні, фінансові та соціяльні умови, якими він тепер користується в Норильську, а також інший фактор — різка зміна кліматичних умов може неґативно відбитися на здоров'ю. Тепер у вільній Україні ми можемо використати таланти наших професійних людей і спрямовувати їх для розвитку та розбудови в різних аспектах державного життя України. Бо Україна має великий природний, людський і економічний потенціял і при консолідації і з'єднанні всіх наших сил має всі можливості вийти в число передових країн світу.

Д-р Володимир Боднар